

Kad dati rāda ceļu – kā pieņemt lēmumus krīzē, pārmaiņās un izaugsmē

Elīza Līga Līdaka

LLKC Biznesa inkubatora vadītāja

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

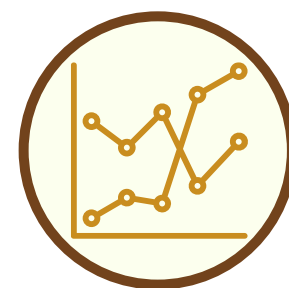
LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

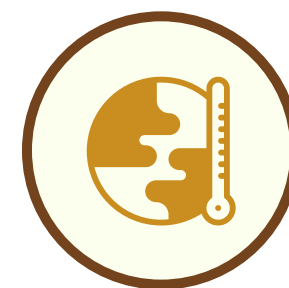

Kāpēc dati ir svarīgi tagad?

Pēdējo gadu pieredze:

**Cenu
svārstības**

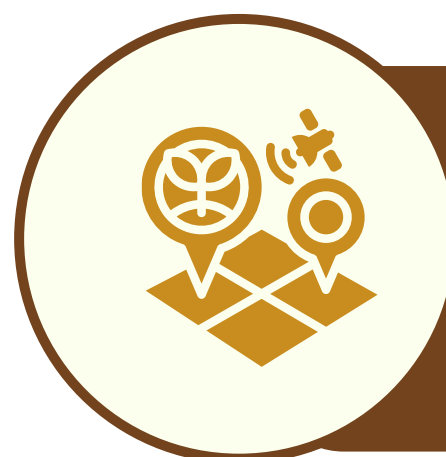
**Klimata
izaicinājumi**

**Tirgus
nestabilitāte**

**Ģeopolitiskie
izaicinājumi**

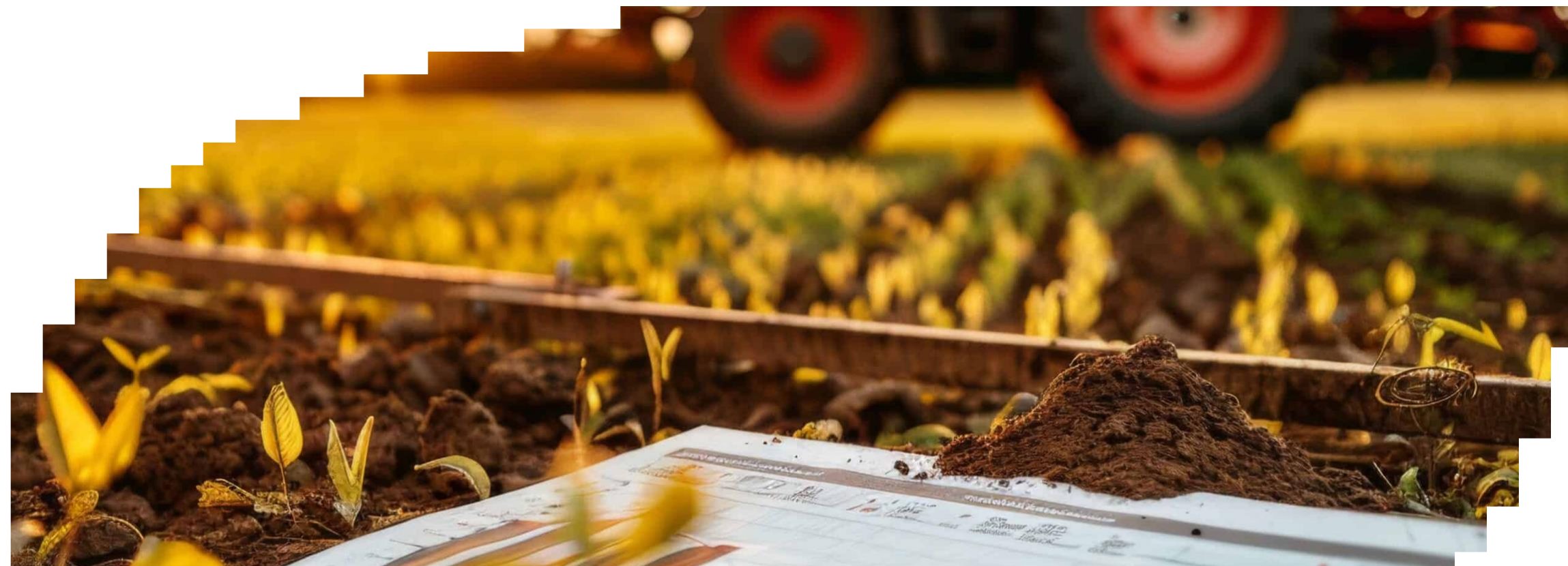

Dati — palīdz orientēties mainīgajā vidē un pieņemt pārdomātus, aprēķinātus lēmumus

GRŪTĪBĀS NONĀKAM

“In the middle of difficulty lies opportunity.”

(“Grūtību vidū slēpjas iespēja.”)

Esošo resursu neefektīva izmantošana

Zeme, tehnika vai darbaspēks netiek maksimāli izmantots. Rodās lieki izdevumi un “neredzamās izmaksas”

Lieli ieguldījumi bez atmaksāšanās plāna

Investīcijas tiek veiktas emocionāli bez skaidra ekonomiska pamatojuma un plāna, radot spriedzi naudas plūsmā.

Grūtības mainīt ieradumus

Ierastie modeļi šķiet droši, pat ja tie vairs nestrādā. Problēmas tiek atdzītas tikai tad, kad tās kļūst akūtas. Vāja risku pārvaldība.

Ilgstoši neoptimāli lēmumi

Vairāku gadu garumā pieņemti steidzīgi lēmumi, kuru sekas summējas.

Datu veidi un to nozīme

Ražības rādītāji

Kāpēc svarīgi: palīdz novērtēt, cik efektīvs ir katra kultūraugs un kā sasniegt plānoto ražu.

Izejvielu un izmaksu dati

Kāpēc svarīgi: ļauj precīzi aprēķināt pašizmaksu, kontrolēt izdevumus un plānot ražošanu, bezzaudējuma punktu.

Finanšu dati

Kāpēc svarīgi: nodrošina stabilu finanšu plānošanu, aprēķina rentabilitāti un stabilu naudas plūsmu.

Saistītie dati

Kāpēc svarīgi: palīdz saprast ilgtermiņa tendences, pieņemt pārdomātākus lēmumus.

Datu pārvaldība un analīze

UZKRĀŠANA

- **Ko tas dod:** ļauj redzēt savu reālo situāciju un saglabāt informāciju nākamo gadu analīzei.
- Palīdz veidot datu bāzi, uz kuru balstīt nāamos lēmumus un novērtēt darbību rezultātus.

REGULĀRA SALĪDZINĀŠANA

- **Ko tas dod:** atklāj attīstības tendences un potenciālu, kā arī palīdz saprast, kur esi attiecībā pret citiem nozarē.
- Palīdz ieraudzīt stiprās un vājās vietas.

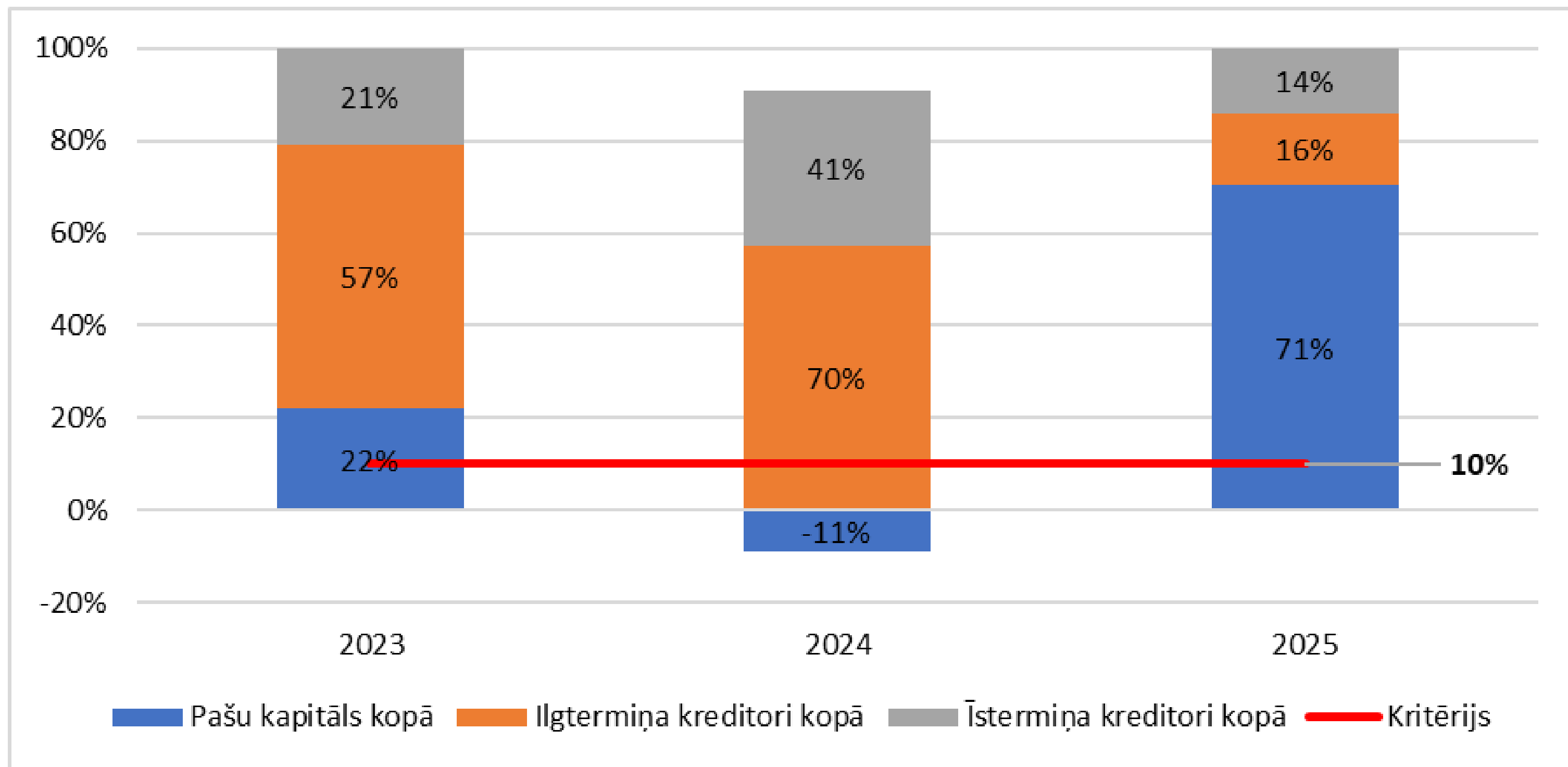
PLĀNOŠANA

- **Ko tas dod:** ļauj optimāli sadalīt resursus un sagatavoties sezonas izaicinājumiem.
- Nodrošina stratēģisku skatījumu uz investīcijām un izaugsmi.

LĒMUMU PIENĒMŠANA

- **Ko tas dod:** balstoties uz datiem, var pieņemt arī drosmīgus lēmumus, kas ilgtermiņā uzlabo saimniecības efektivitāti.
- Atvieglo mācīšanos no kļūdām.

IZAICINĀJUMI GRŪTĪBĀS NONĀKOT

KO DARĪT?

Četri soļi stabilitātes atgūšanai:

Stabilizē pašu kapitālu

Apturi nerentablas aktivitātes, pārdod neizmantotus aktīvus un pārskati izdevumus.

Pārskati kredītsaistības

Pārrunā ar finanšu institūcijām termiņu pagarināšanu, maksājumu grafiku izlīdzināšanu vai aizdevumu restrukturizāciju.

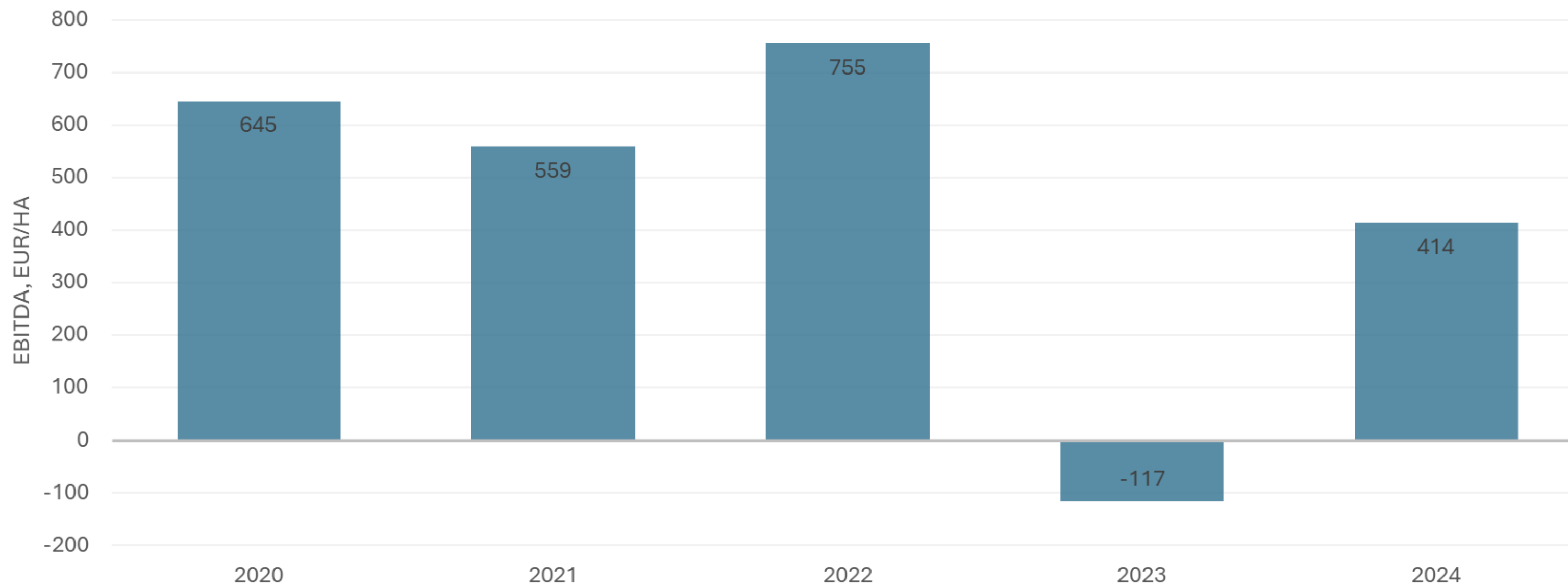
Atjauno kontroli pār naudas plūsmu

Izveido detalizētu naudas plūsmas prognozi vismaz 12 mēnešiem.

Pieņem nepopulārus lēmumus un maini ieradumus

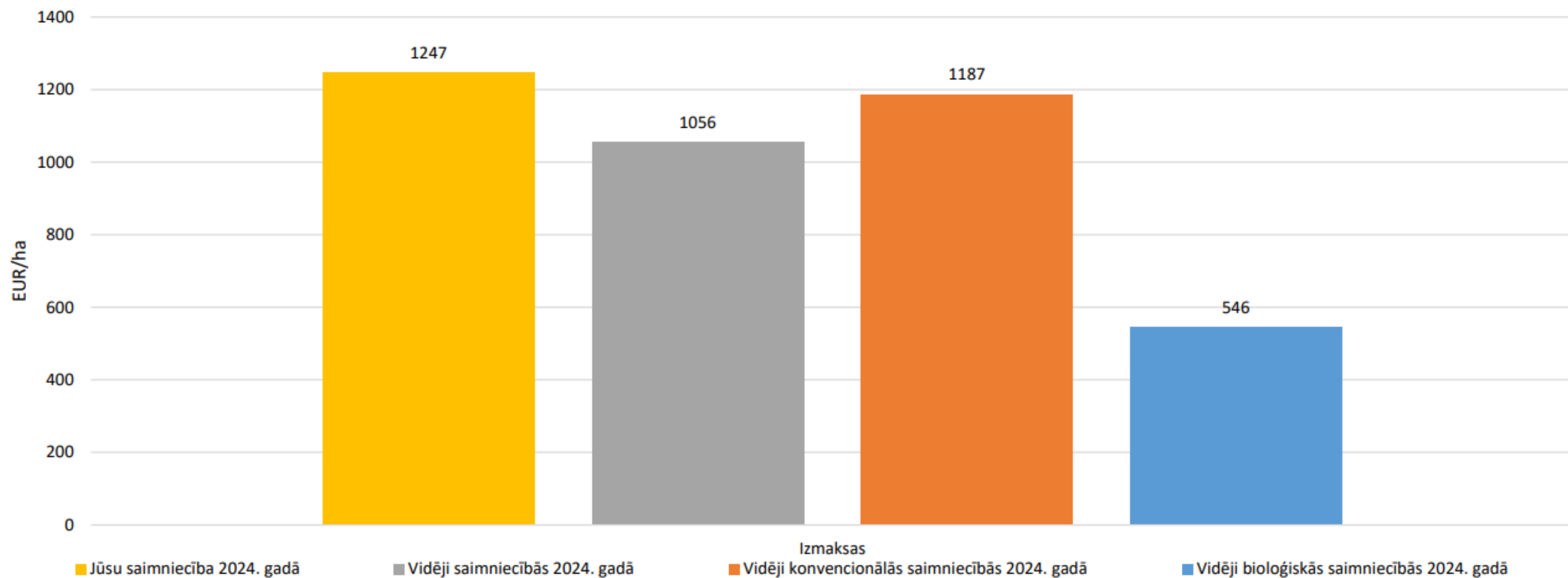
Balsti lēmumus datos, pat ja tas nozīmē atteikties no ierastām praksēm.

IZAICINĀJUMI EFEKTIVITĀTES NODROŠINĀŠANĀ

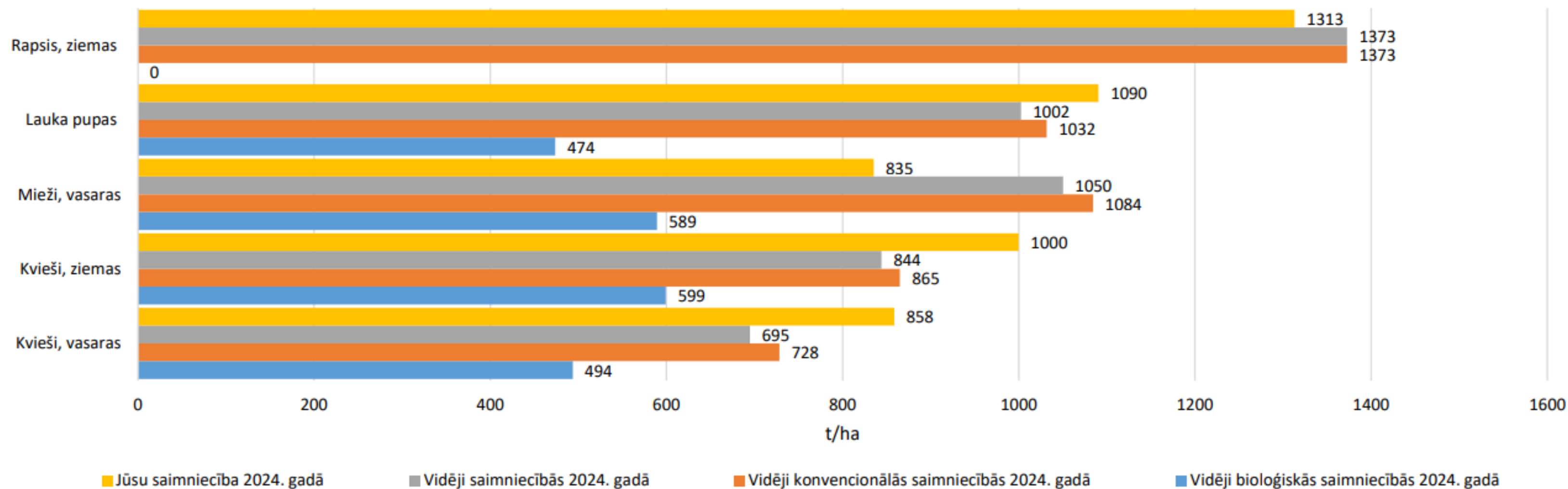
IZAICINĀJUMI EFEKTIVITĀTES NODROŠINĀŠANĀ

Izmaksas vidēji uz hektāru lauksaimniecības produktu ražošanai un realizācijai, EUR/ha

IZAICINĀJUMI EFEKTIVITĀTES NODROŠINĀŠANĀ

Pašizmaksa kultūraugiem, EUR/ha

KO DARĪT?

Kā strādāt gudrāk, nevis vairāk
vai smagāk:

Izpēti savu reālo situāciju

Apkopo datus par ražām,
izmaksām un rezultātiem, lai
redzētu, kas strādā un kas ne.

Strādā pie izmaksu samazināšanas

Sadali izmaksas fiksētajās un
mainīgajās, pārskati dārgākās
pozīcijas un izvērtē, kur var
samazināt bez ražas krituma.

Pārskati procesus un atrodi neizmantotos resursus

Uzzīmē saimniecības gada ciklu
un atzīmē tehnikas dīkstāves,
tukšos braucienus, laika zudumus.

Meklē iespējas saražot vairāk vai gudrāk

Analizē datus, lai atrastu vēl
neizmantotu potenciālu.

BEZZAUDĒJUMA PUNKTS

Kas ir bezzaudējuma punkts?

- Ražošanas apjoms vai ienākumu līmenis, pie kura ieņēmumi = izmaksas.
  - Brīdis, kurā saimniecība sāk strādāt ar peļņu, nevis tikai nosegt izmaksas.
-

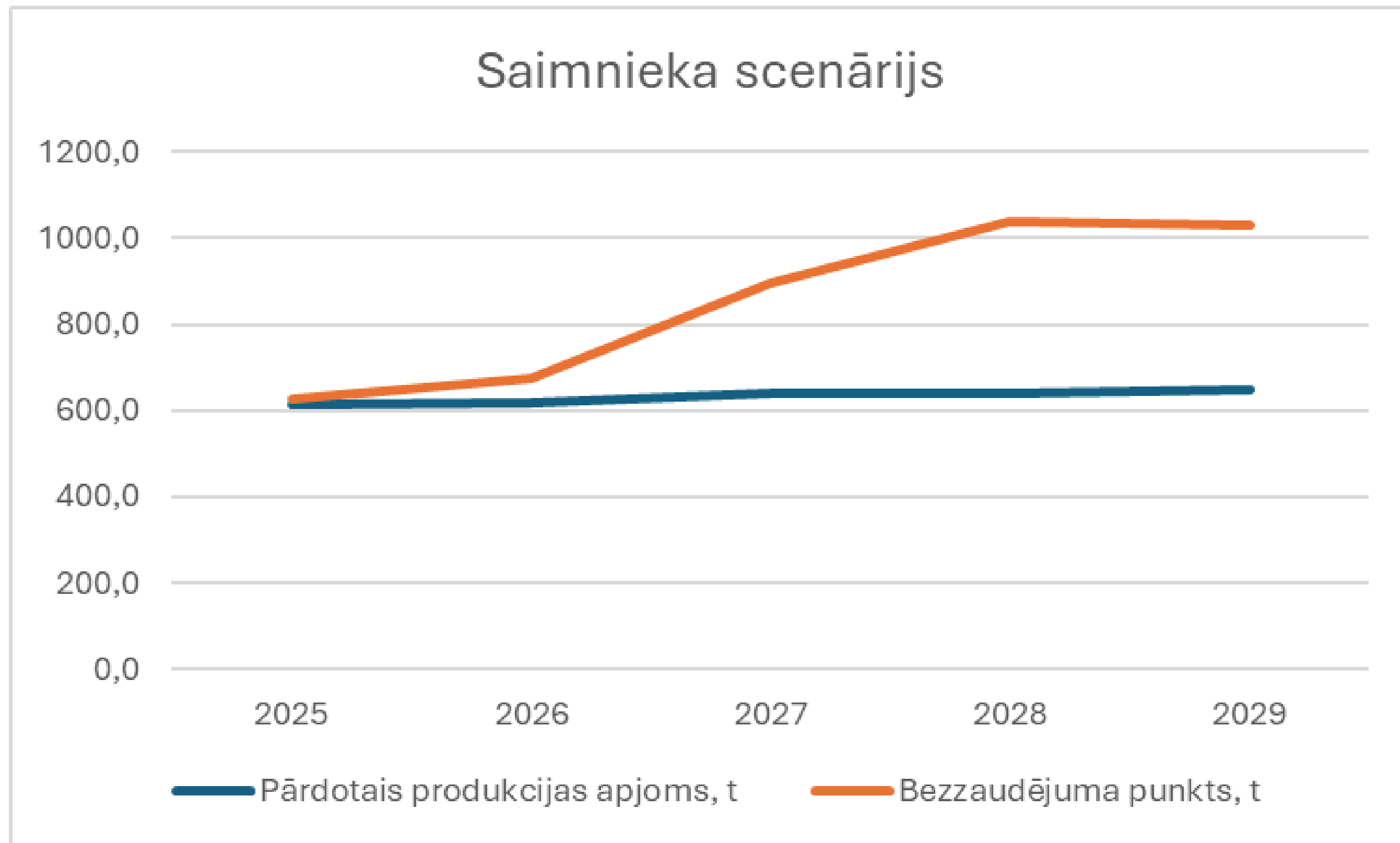
Kāpēc tas ir svarīgi lauksaimniekiem?

- Palīdz precīzi zināt, cik jāražo, lai segtu visas izmaksas.
- Ļauj saprast, vai plānotā investīcija ir ekonomiski pamatota.
- Samazina emocionālu lēmumu risku.

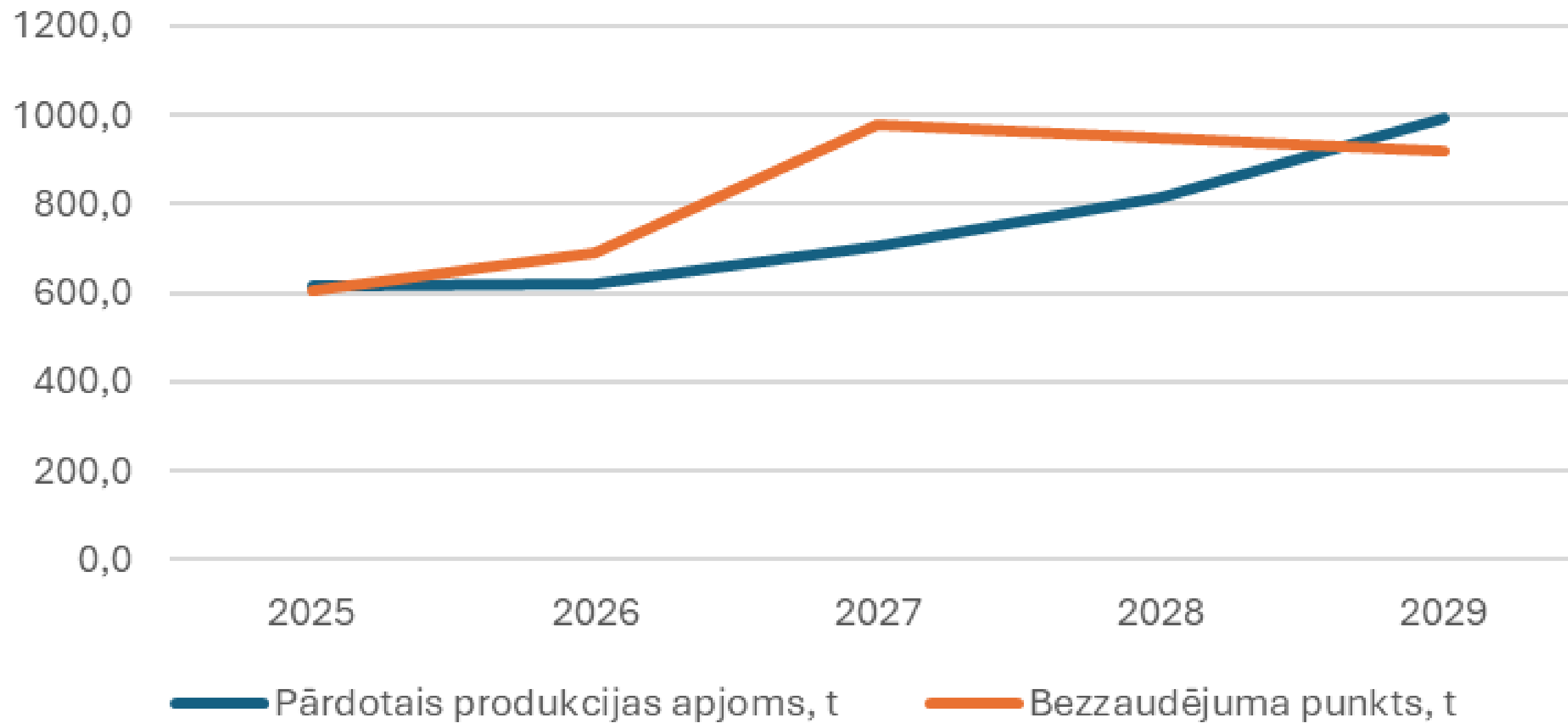
- Skaidras “sarkanās līnijas”, pie kurām lēmumi jāpieņem pārdomātāk.
- Sniedz skaidrību par cenu krituma, ražības svārstību vai izmaksu pieauguma ietekmi.
- Lielāka kontrole un drošība nestabilā tirgus vidē.

ATTĪSTĪBAS IZAICINĀJUMI

ATTĪSTĪBAS IZAICINĀJUMI

Scenārijs 1, lēna kūts piepildīšana, nepērkot govīs

KO DARĪT?

Kā plānot gudru un ilgstpējīgu izaugsmi:

Analizē scenārijus

Izstrādā vismaz 2–3 attīstības scenārijus (piesardzīgu, reālistisku, optimistisku).

Izvēlies pakāpenisku izaugsmi

Dod priekšroku pakāpeniskai attīstībai, kas nerada pārāk lielu spiedienu uz naudas plūsmu.

Sargā apgrozāmos līdzekļus

Katram attīstības plānam pievieno naudas plūsmas prognozi un izveido drošības rezervi.

Skaties ilgtermiņā

Vērtē lēmumus pēc to ietekmes 3–5 gadu griezumā.

Kā sākt jau šodien?

Esošās situācijas apzināšanās

Padoms: sagatavo šī gada ieņēmumu/izmaksu tabulu un pārrunā to ar kādu (grāmatvedi, konsultantu vai tamldz.)

Aprēķini, plānošana

Padoms: aprēķini bezzaudējuma punktu vienam kultūraugam vai darbības jomai.

Esošo resursu efektīva izmantošana

Padoms: uzzīmē savu resursu karti — atzīmē katra lauka platības, attālumu un citus būtiskus datus, lai vizuāli redzētu, vai un kur var optimizēt.

Daudzgadu konsultāciju pakalpojums (inkubācija)

Esošā situācija un Attīstības plānošana

Klienta esošās situācijas izvērtēšana, datos balstīta analīze un atbalsts attīstības plānošanā, kā arī finansējuma piesaistē.

Biznesa koordinators un Ekspertu komanda

Individuālas un regulāras konsultācijas, saimniecība tiek skatīta kopveselumā no iesaistīto ekspertu puses – uzņēmējdarbība, augkopība, lopkopība, ekonomika, grāmatvedība, u.c.

Ilgtermiņa datu analīze un monitorings

Atbalsts attīstības projekta ieviešanas laikā 2–4 gadus, regulāru datu uzkrāšana, analīze un progresa uzraudzība, lai veicinātu saimniecību konkurētspēju un efektivitāti.

LLKC JAUNĀ PIEREDZE DARBĀ AR KLIENTU

0
1

PIRMĀ SARUNA

Pirmā saruna, uzklausīšana

0
2

DATU ANALĪZE

Datu analīze, patiesās vajadzības
atklāšana

0
3

OTRĀ SARUNA

Datos balstīta saruna,
vienošanās

0
4

BAŅĶIERA SKATS

Finansiālais novērtējums, riski,
investīciju iespējas

0
5

ATTĪSTĪBAS PLĀNS

Attīstības plāna izstrāde,
attīstības soļi

Dati nav tikai skaitļi — tie rāda ceļu pat tad, kad situācija ir mainīga un neparedzama.

Nāc darīsim kopā — tas ir mūsu un visas nozares stāsts!

Paldies par uzmanību!

www.llkc.lv

klientu.serviss.llkc.lv

+371 28 33 77 99

